

“Het doel der opvoeding is: elk kind te helpen worden wat het is”. *Kees Boeke*

Basisonderwijs

Kees Boekelaan 10 3723 BA Bilthoven
Directeur: Anne-Mieke Bulters
T 030 228 28 42
werkplaatsbo@wpkeesboeke.nl
www.wpkeesboeke.nl

Voortgezet onderwijs

Kees Boekelaan 12 3723 BA Bilthoven
Rector-bestuurder: Jeroen Croes
T 030 228 28 41
werkplaatsvo@wpkeesboeke.nl
www.wpkeesboeke.nl

“Wij denken
niet in hokjes.”

wp
krant

jaargang 38 | nummer 41 | januari 2022

Voortgezet onderwijs

Passies delen
Trots op Team 2

Algemeen

Tiendesprongen
Werk dan mee in De Werkplaats

Basisonderwijs

Werkers aan het Woord
Van *moet*iveren naar *moet*iveren

Redactioneel winter 2022

Voor het eerste nummer van dit schooljaar kozen we het thema *motivatie*, dat door corona urgenter lijkt dan ooit. Hoe motiveer je de werkers aan wie je lesgeeft? Dat doen we op het VO bijvoorbeeld door workshops te geven over onze eigen passies, zo lees je in het artikel van Thijs Spook. Adriaan Walpot (VO) legt uit welke rol zelfverantwoordelijkheid speelt bij het motiveren van werkers. Waar lesgevende medewerkers dan hun *eigen* motivatie vandaan halen om

zelf verder te leren? BO'ers Yolanke, Afke en Bjorn vertellen je er alles over. En ouders dan, hoe krijgen die hun kinderen aan het werk? Marloes Sengers leerde tijdens de coronacrisis hoe je *motiveert* in plaats van *moetiveert* en was bereid om haar inzichten hier te delen. Ik hoop dat dit stukje je motiveert om deze WP-Krant van kft tot kft uit te spellen. Ik wens je daarbij in elk geval veel leesplezier!

Berend Ike

Inhoud

- 3 Hoopvol perspectief
- 4 Passies delen
- 6 Zelfverantwoordelijkheid onder de loep
- 8 Trots op Team 2
- 10 De oud-werker: Edwin Kok
- 12 De Tiendesprongen
- 16 Werk dan mee in De Werkplaats
- 18 Blokstede
- 20 De onmisbare drive van de werkersraad
- 22 Werkers aan het woord
- 26 Yolanke, Afke en Bjorn over motivatie
- 30 Van *moetiveren* naar *motiveren*
- 32 To cancel or not to cancel

Colofon

Redactie

Anne-Mieke Bulters, Maarten Elenbaas,
Marijn Backer en Jeroen Croes
Eindredactie: Berend Jan Ike

Ontwerp

Mireille Geijssen/Evelyne Brehm

Drukwerk

Drukkerij ESED te Bunschoten-Spakenburg

Middenfoto

Willem Mes

Foto cover

Willem Mes

Foto's zonder bronvermelding

Willem Mes

VO

Hoopvol perspectief

Er is veel aan de hand in de wereld: honger, klimaatdreiging, onverdraagzaamheid en nog veel meer. Wie het dagelijkse nieuws tot zich neemt ziet al snel geen hoop meer. Hieraan ontsnappen is simpel: vermijd alles wat ingewikkeld is en vul je tijd met het kijken van kattenfilmpjes, of wat jouw *guilty pleasure* ook is. Heerlijk een deken van onbezorgdheid over je heen trekken.

Ook voor jongeren toont de wereld zich bedreigend en is de uitweg van het negeren ervan makkelijk gevonden. Een TikTok-rage kan zomaar de smeltende poolkappen wegdrukken. Tegen die twee krachten – het gevoel van machteloosheid tegenover de wereldproblemen én de verleiding van betekenisloosheid – moeten wij de jeugd tegenwicht bieden.

Micha de Winter, emeritus hoogleraar opvoedingsvraagstukken en oud-bestuurslid van De Werkplaats Kindergemeenschap, pleit voor hoop en optimisme in het onderwijs en de opvoeding: cultiveer bij jongeren een nieuwsgierige, optimistische houding, bied ze verschillende perspectieven aan en betrek ze bij de samenleving. Het is verdraaid moeilijk die adviezen uit te voeren, maar het is ook heel leuk om het te proberen.

Ik ben zelf vaak geïnspireerd door de makers van het jeugdjournaal. Zij leggen in één uitzending een zwaar nieuwsfeit uit, geven er enkele persoonlijke perspectieven bij, noemen mogelijke oplossingen voor het probleem én vertellen wat kinderen *zelf* kunnen doen

om te helpen. Samen met een van mijn dochters een uitzending van het jeugdjournaal kijken stemt mij vrolijk.

Ik wil maar zeggen: opvoeden en lesgeven zijn misschien geen gemakkelijke taken, maar ze kunnen plezier én hoop geven!

Jeroen Croes
Rector-bestuurder

“Ik ben zelf vaak geïnspireerd door de makers van het jeugdjournaal.”

Passies delen

Gezonde school & WP Talent in klas 1 en 2

Al vóór de pandemie speelden we in de onderbouw met het idee het Gezonde School-programma (lessen rond het thema 'een gezonde leefstijl') te voorzien van meer inspiratie. We wilden de werker meer keuzevrijheid bieden, het aanbod diverser maken en de talenten en passies van medewerkers beter inzetten. Ingmar kwam, als WP Talent-coördinator, met het idee om de Gezonde School en WP Talent te combineren. Na flink wat gepuzzel en een lockdown leek alles gereed om op woensdagochtend - het moment dat alle eerste en tweede klassen gezonde school hebben - te starten met een talentprogramma

voor een hele jaarlaag. Klas 1 mocht beginnen. Onder alle medewerkers die Gezonde School geven en de medewerkers die toevallig vrij waren tijdens blok 1 op woensdag is de vraag uitgezet om een talent of passie om te zetten in een workshop voor klas 1 en 2. Al snel hadden we 15 verschillende workshops: van manden vlechten tot modelvliegen, van muziekproductie tot een kookworkshop en van Japanse les tot bootcamp. Er was voor elk wat wils.

Alle randvoorwaarden waren er nu echt: een rooster afgestemd op een hele jaar-

laag die op hetzelfde moment WP Talent kon doen en een ruim aanbod van workshops van onze eigen medewerkers. Met hulp van de ict-medewerkers stond er op woensdag 3 november een inschrijf-module op SomToday, waarin ruim 250 werkers zich konden inschrijven voor 15 verschillende workshops. Een week later begonnen we. Het was een hele puzzel om de beschikbare ruimtes binnen de gebouwen te verdelen, maar uiteindelijk lukte het om iedereen een eigen plekje te geven. Een enkeling ging lekker naar buiten met een groep. We konden van start!

Workshop manden vlechten, gegeven door Martine Hogerwerf. V.l.n.r. Gloria Nicolai, Noëlle Lanser, Nova Zeekaf, Anna Michies. Foto: Martine Hogerwerf

“Al snel hadden we 15 verschillende workshops: van manden vlechten tot modelvliegen, van muziekproductie tot een kookworkshop en van Japanse les tot bootcamp.”

Workshop biologisch onderzoek, gegeven door Aldert van Essen. Foto: Marc Bel

Mandenvlechter Charlotte van Opstal met haar creatie. Foto: Martine Hogerwerf

Rekening houdend met een chaotische start - er waren immers 250 werkers die alle houvast van een normale schooldag even kwijt waren - stapte ik op woensdagochtend de school binnen. Ik was opzettelijk iets te laat, zodat ik me niet zou hoeven te ontfemen over de verdwaalde werkers, de verdwaalde medewerkers of de boze teamleider die zes workshops in een domein toch eigenlijk te veel vond. Gelukkig bleek niets van dit alles aan de hand te zijn. Ik liep een lokaal in waar 15 werkers uit drie verschillende teams samen Spaans aan het oefenen waren. Even verderop waren 25 werkers in een domein met zagen, hamers en weet ik wat bezig om ijzeren ringen te maken of logo's te ontwerpen. Ze werden begeleid

door medewerkers die met zichtbare ontspanning en plezier hun passie met hen deelden. Er was sprake van een ware gemeenschap: iedereen was aan het werk en werkte samen. Geïnspireerd onderwijs als inspiratie voor de rest van ons onderwijs.

Na vier workshops voor klas 1 was vanaf de woensdag na de kerstvakantie klas 2 aan de beurt. Omdat iedereen hier blij van lijkt te worden (werkers én medewerkers) zijn we absoluut van plan om het vaker te gaan doen. Kom dan gerust eens een kijkje nemen!

Thijs Spook
Teamleider team 3

De workshop edelsmeden, gegeven door Kiona van Herwijnen. Foto: Kiona van Herwijnen

Zelfverantwoordelijkheid onder de loep

Invalen bij V6. Ik loop het instructie-lokaal binnen, de werkers zitten er al, rustig wachtend. Hoewel, wachtend? Ze zitten op hun telefoon. Dat kriebelt. Er zijn hier duidelijk andere afspraken dan in Team 1. De werkers zijn hier ouder en worden zelf verantwoordelijk gehouden voor hun leren. Telefoongebruik beperken maakt hier deel van uit. Zwaar werk wel, altijd zelfverantwoordelijk moeten zijn. Daar heb ik als "ervaren" volwassene vaak genoeg moeite mee. Ik spreek ze toch maar even aan. Oei, boze blikken, rollende ogen. Verder met de les dan maar. Ik laat ze luistervaardigheid oefenen, 60 minuten lang. Het is warm

in het lokaal. Naarmate de tijd verstrijkt, verslapt de aandacht. Telefoons lonken, een welkome afleiding. Een enkeling vraagt: "Hoe lang moeten we nog?" "Tot drie uur", antwoordt een klasgenoot. "Pff."

"Hoe ging het?" vraag ik aan het einde van de les. "Ja.. lang.. maar het ging prima hoor, slechts drie fout." Als ik vervolgens benoem dat we 16 vragen in 60 minuten hebben behandeld en dat het SE het dubbele aantal vragen in dezelfde tijd omvat, wordt er rumoerig gemompeld. "Wat!? Hoe dan?!" Op het bord schrijf ik wat ik denk dat

een belangrijk succescriterium is: 'Uithoudingsvermogen trainen'. Over het niveau van de vragen hadden de werkers gelijk, dát is het probleem niet. "Hoe kun je dat oefenen?" vragen de werkers. Ik antwoord met een wedervraag. "Wie heeft zich nul keer laten afleiden door z'n telefoon? Wie één keer? Wie twee keer? Wie vaker?" Vingers in de lucht. "Zo meet je uithoudingsvermogen. Volgende les gaan we het oefenen."

Naderhand overdacht ik het instinctieve gevoel dat de telefoons bij mij opriepen. Vaak denken we dat ons instinct ons twee opties geeft: volgen of negeren. Hoe had

Foto: Rosemarie van Herwaarden

"Hoeveel opdrachten kun jij in 15 minuten maken? Vijf? Oké, dat is dan je doel!"

'Wie heeft zich nul keer laten afleiden door z'n telefoon? Wie één keer? Wie twee keer? Wie vaker?' Vingers in de lucht.'

dat uitgekapt? Als ik mijn instinct in zijn volledigheid had gevolgd, dan had ik telefoons verboden of ingenomen. Het resultaat was een in het harnas gejaagde klas geweest. Geen prettig startpunt voor een les. Als ik mijn instinct had genegeerd en telefoons had toegestaan, had ik de werkers tekortgedaan. Ze aanspreken op hun zelfverantwoordelijkheid had niet volstaan, want ze hadden immers mijn hulp nodig om te groeien in hun uithoudingsvermogen. Twee kwaden. Wat te doen met dat instinct? Daar kom ik zo op terug, maar eerst moet ik wat uitleggen over zelfverantwoordelijkheid.

Autonomie

Het is populair in het onderwijs om leerlingen aan te moedigen om zelf de verantwoordelijkheid te nemen over hun leren. Op de WP doen we dit al sinds de tijd van Kees. Logisch, want het staat praktisch gelijk aan autonomie en zelf keuzes kunnen maken. Het is bewezen dat dit belangrijk is voor motivatie. Zelfverantwoordelijkheid van leerlingen verwachten maar dit als docent niet begeleiden is echter zeer schadelijk. Onderwijs slaat dan om in een soort survival-of-the-fittestsituatie. Enkel degenen die hun eigen schoolwerk

kunnen structureren zullen succesvol zijn; de rest verdrinkt. Op deze manier streef je niet meer naar succeservaringen (en competentie) voor iedereen. Terwijl die, ironisch genoeg, ook cruciaal zijn voor motivatie. Net als relatie overigens, die ik daarom dus niet wilde beschadigen in mijn V6-groep. Tja. Autonomie, relatie en competentie: ze worden gezien als dé motivatie-succesformule. Het is alleen knap lastig om alle drie tegelijkertijd voor elkaar te krijgen.

Voorbeelden

Dat instinct dus. En die balans van autonomie, relatie en competentie die voor motivatie zorgen. Ik heb het voor mezelf maar gewoon vereenvoudigd tot het volgende: ik wil dat werkers leren en ik wil successen met ze vieren. Met deze bril bekijk ik (onderwijs)situaties. Een paar voorbeelden:

Voorbeeld 1: "Ik krijg altijd zo'n gevecht met werkers die niet aan de slag gaan. Daar ontstaat zo'n nare sfeer door en dat wil ik eigenlijk niet" zei een collega eens. Beide doelen, relatie onderhouden en de werker aan het werk krijgen, zijn te bereiken als je je verwachtingen verplaatst van gedrag naar leeruitkomst: *Hoeveel opdrachten kun jij in 15 minuten maken? Vijf? Oké, dat is dan je doel!* Na afloop kun je een compliment uitdelen of samen afspreken hoe het werk nu afgemaakt wordt.

Voorbeeld 2: "Wij willen gewoon aan de slag, we snappen het wel" zeggen werkers wel eens tijdens de instructie.

Hieraan toegeven gaat tegen het gevoel in. Werkers overschatten zichzelf vaak genoeg. Aan de andere kant hunkeren ze naar zelfverantwoordelijkheid. Meebewegen kan veel opleveren, mits je eerst afspraken met ze maakt. "Hoe gaan jullie aan het einde van de les laten zien dat jullie de stof begrijpen? Wat als jullie het niet snappen?" Wellicht concluderen de werkers dat ze volgende week toch uitleg willen, maar ze willen het dan wel zélf, en dát motiveert.

Ik wil graag afsluiten met een pleidooi voor *samen-verantwoordelijkheid*. Ja, de werkers verzetten het werk, maar de rest van ons – docenten, ouders/verzorgers, schoolleiders, familie en vrienden – zijn niet voor niets hun *medewerkers*.

Adriaan Walpot
Medewerker Engels

Trots op team 2

Interview met Niek van der Weijden

Niek van der Weijden werkt sinds twee jaar in team 2 op De Werkplaats. Daarvoor heeft hij stagegelopen in meerdere onderbouwteams. Hij geeft Nederlands en is mentor in mavo 4. Hoewel hij dus nog een beginnend docent is, lijkt het vak hem opvallend gemakkelijk af te gaan. Hij is bij werkers zo geliefd dat hij zelden zijn stem verheft, halverwege het jaar een klas overneemt en de werkers hem direct 'zien zitten'. Daarnaast geeft hij goede lessen Nederlands, zijn examenresultaten zijn prima en hij heeft snel het vertrouwen van de werkers. Wat inspireert Niek en wat maakt zijn werk op de mavo op de WP zo succesvol? Wat is zijn geheim? Maartje Hezemans sprak met hem.

Welke herinnering heb jij aan je eigen middelbareschooltijd? Hoe was jouw school en welke docenten zijn je bijgebleven?

Mede door onze leuke lichting heb ik in de bovenbouw altijd met veel plezier mijn lessen gevolgd op het Lyceum Oude Hoven in Gorinchem. Nu ik zelf alweer een paar jaar lesgeef, denk ik regelmatig terug aan mijn eigen middelbareschooltijd. Dan zou ik best wel weer één dagje in de schoolbanken willen zitten om dan vooral de lessen van mijn geschiedenisdocent te volgen. Dat was een interessante docent die ontzettend veel wist en met veel passie vertelde over de verschillende gebeurtenissen uit de geschiedenis. Wij als leerlingen moesten dan gedurende de les aantekeningen maken en vragen stellen. Daarnaast was het ook een docent die het belangrijk vond om zijn leerlingen

echt te kennen. Zo schreef hij aan het einde van het jaar altijd een historisch verhaal over de klas waarin de eigenschappen en hobby's van elke leerling verwerkt waren. De geschiedenislessen waren voor onze klas altijd de leukste van de week!

Wat voelde je toen je je diploma behaalde?

Het moment dat mijn mentor, een docente die mij al vier jaar Duits gaf, mij belde met het nieuws dat ik geslaagd was, kan ik mij nog goed herinneren. Voor mij was het een gevoel van trots dat ik mijn diploma had behaald door voorname-lijk hard te werken. Persoonlijk keek ik ernaar uit om een nieuwe stap

te zetten, maar ik weet ook nog goed dat ik het wel spannend vond, omdat ik nog niet goed wist wat ik hierna wilde doen. Natuurlijk heb ik de zomervakantie ook gebruikt om veel te werken en heb ik ook zeker goed genoten van de vrije tijd na het behalen van mijn vwo-diploma en het starten van mijn opleiding in december.

Hoe ben je op het idee gekomen zelf docent te worden? Waarom het vak Nederlands?

Na mijn vwo-diploma had ik mij ingeschreven voor de opleiding Criminologie in Rotterdam, omdat het rechercheren altijd al iets is geweest wat mij erg aansprak. Helaas werd ik uitgeloot en moest ik overstappen naar mijn tweede

Foto: Niek van der Weijden

“Je kunt het ene moment met ze lachen, daarna met ze in de clinch liggen en het volgende moment weer een emotioneel gesprek met ze voeren.”

keus: Rechtsgeleerdheid in Leiden. Ik twijfelde heel erg en had eigenlijk toch niet het goede gevoel dat deze opleiding bij mij zou passen. Op het allerlaatste moment ben ik gewicht naar de opleiding Nederlandse taal en cultuur in Utrecht, omdat ik erg van het lezen van boeken en het leren van een taal hou. Vaak denk ik nog aan terug aan deze keuze en dan ben ik tot op de dag van vandaag blij dat ik voor deze opleiding heb gekozen. Anders was ik nu nooit medewerker Nederlands geweest op De Werkplaats.

Je hebt het gevoel erg op je plek te zijn bij de mavo-werkers van team 2. Beschrijf de werkers eens.

In drie woorden: enthousiast, open en zichzelf. Zelf heb ik echt het gevoel dat ik op mijn plek zit in team 2. Zowel in het team met collega's als in de lessen met mijn klassen kan ik mezelf zijn. Het belangrijkste bij de werkers uit team 2 is dat je een band met ze krijgt en dat je jezelf ook open durft op te stellen. Elke dag (nou ja, bijna elke dag) geniet ik ervan om deze doelgroep les te mogen geven. Ze zijn enthousiast en naast het vak Nederlands ben je ook vaak een groot deel van de tijd bezig met je persoonlijke band met de werkers en de dingen die bij hen spelen. Door hier in je lessen ook tijd voor vrij te maken en de dingen waar ze mee zitten bespreekbaar te maken, gaan de werkers daarna aan de slag met jouw vak. Het zoeken naar de balans tussen het vakinhoudelijke en het persoonlijke deel maakt voor mij het werken met deze doelgroep zo ontzettend leuk. Het voelt voor mij vaak ook wel speciaal als ze je in vertrouwen iets persoonlijks vertellen dat ze bijvoorbeeld nog niet eens met hun ouders of vrienden hebben gedeeld. Dan probeer ik me altijd voor te stellen of ik dat vroeger ook gedaan zou hebben bij mijn docent(en) op mijn middelbare school.

Elke dag is weer anders en elke week maak je weer bijzondere, emotionele en grappige momenten mee. Dat vind ik het mooie aan de werkers van team 2: dat ze je elke dag weer verrassen. Je kunt het ene moment met ze lachen, daarna met ze in de clinch liggen en het volgende moment weer een emotioneel gesprek met ze voeren. We zijn er voor elkaar en het mooie is dat een deel van de werkers ook oprecht geïnteresseerd is in de medewerker. Dat maakt het zo leuk om aan de werkers van team 2 les te mogen geven. We bereiden ze ook voor op de volgende stap in hun nog jonge leven - een mbo-opleiding of de havo - en alle onzekerheden die erbij komen kijken. Dat wij ze kunnen helpen in het maken van belangrijke keuzes op deze leeftijd vind ik alleen maar mooi.

Wat heb jij te brengen op de WP? Waarom denk jij dat de werkers jouw lessen graag volgen?

Zelf vind ik het leuk om mijn lessen te blijven ontwikkelen en aan te passen aan de actualiteit. Voor het vak Nederlands probeer ik mijn lessen, teksten en opdrachten zoveel mogelijk aan te laten sluiten op de beleavingswereld van de werkers. Door bijvoorbeeld een sollicitatieprocedure op te zetten (CV, sollicitatiebrief en vacature) en dit proces af te sluiten met een sollicitatiegesprek met mij en iemand uit het bedrijfsleven. Zodoende zijn de werkers op verschillende manieren bezig met lees- en schrijfonderwijs, zonder dat ze het zelf direct doorhebben. Op deze manieren wordt het ook 'echter' voor de werkers, zien ze het nut van de opdrachten in en krijg ik indirect ook weer een betere band met ze.

Wat wil jij de werkers van team 2 meegeven?

Wees trots op het feit dat je in team 2 zit en dat je hierna een toffe mbo-opleiding kunt gaan volgen. Het wemelt name-

lijk van de gave mbo-opleidingen. Blijf daarnaast jezelf in de kleding die je draagt en het geloof dat je aanhangt, maar wees vooral blij met wie je zelf bent en trek je niet te veel aan van wat anderen van jou vinden. Dit is makkelijk gezegd, want op veertien-, vijftien- en zestienjarige leeftijd is het juist lastig om je niks van de mening van een ander aan te trekken. Dan is het belangrijk om het te bespreken met een volwassene uit het team waar jij je prettig bij voelt. Ik hoop dat iedere werker met trots en plezier terugkijkt op de jaren in team 2. Tip: benut vooral jouw eigen talenten en kwaliteiten bij je vervolgopleiding(en).

Hoe ziet jouw ideale domein eruit met de werkers die je nu lesgeeft?

Dat is een domein vol met leesboeken, hoekjes waar de werkers kunnen lezen en waar ook een plek is waar de werkers kunnen sporten. Een domein waar geen telefoons zijn en waar veel wordt samengewerkt, waar ruimte is voor een geintje en waar eenieder zichzelf kan zijn.

Maar wat is nou het geheim van Niek?

Zelf formuleert hij dit zeker anders, maar les één voor een leraar is dat hij zelf als mens de les is die hij zijn werkers leert. De eigenschappen die Niek de werkers uit team 2 toedicht - enthousiasme, openheid en eigenheid - gelden ook voor hemzelf. En dat werkt.

Maartje Hezemans
Teamleider team 2

De oud-werker: Edwin Kok

Het is alweer ruim elf jaar geleden dat ik afscheid nam van De Werkplaats. En dat was met pijn in mijn hart, want ik heb van ieder moment genoten. De WP was veel meer dan een school waar je lessen volgde en examens maakte: het was de plek waar ik heel veel vrienden maakte en het liefste van 's ochtends vroeg tot 's middags laat te vinden was.

Musicals

Want met name de 'buitenschoolse' activiteiten waren onvergetelijk. Zo waren we regelmatig tot laat in de middag aan het voetballen op het grasveld of onder de bezielende leiding van Francine (en nog vele anderen!) aan het repeteren voor één van de musicals.

De voorstelling die ik nooit meer zal vergeten werd geregisseerd door twee werkers die een jaar lager zaten dan ik: Fenne en Tisse. Zij hadden deze voorstelling bedacht om tijdens informatie- en ouderavonden een komisch beeld te geven van de uitdagingen waar nieuwe middelbare scholieren voor komen te staan. Behalve dat ik een geweldig leuke rol had, hadden we rond de voorstellingen ook alle vrijheid om als groep leuke dingen te doen. Samen eten, samen wat drinken in de medewerkerskamer (waar we normaliter niet in mochten) en vooral samen heel veel lachen!

Kerstmarkten

Maar er waren nog veel meer leuke activiteiten. Mijn liefde voor de Duitse kerstmarkten heb ik te danken aan de bezoeken met de WP aan Münster en Keulen. De eindexamenreis naar Rome

was onvergetelijk. En zo zijn er nog vele momenten op te noemen die mijn tijd op de WP tot een groot feest hebben gemaakt. Mijn aandacht voor school- en huiswerk was wellicht wat aan de zuinige kant, maar ik heb zo ontzettend veel kunnen leren in mijn persoonlijke ontwikkeling! Zo werd ik van een verlegen jongen in de brugklas iemand die met bijna iedereen in het domein goed op kon schieten.

En nu?

En het moet haast wel dat op de WP de basis is gelegd voor wie ik momenteel ben. Ik vind het geweldig om nieuwe dingen uit te proberen, te netwerken (een managementwoord voor 'vrienden

in het werkveld maken') en creatieve oplossingen voor problemen te zoeken.

Het zal de oud-werkers met wie ik in het domein zat niet verbazen dat ik bij de brandweer ben gaan werken. Na mijn tijd bij de jeugdbrandweer volgde ik de brandweeropleiding en inmiddels ben ik alweer elf jaar werkzaam als brandweerman. Eerst als vrijwilliger in mijn oude woonplaats Den Dolder, later ook in Zeist, waar we tijdens een dienst op de kazerne slapen. En sinds februari dit jaar ben ik ook vrijwilliger in Borne, mijn nieuwe woonplaats. Binnen de brandweer merk ik datzelfde familiegevoel als ik altijd bij de WP heb ervaren! De collega's staan altijd voor je klaar, net

Foto gemaakt bij een training over natuurbranden in Spanje (Edwin in het midden)

“Na mijn tijd bij de jeugdbrandweer volgde ik de brandweeropleiding en inmiddels ben ik alweer elf jaar werkzaam als brandweerman.”

“Regelmatig spreek ik nog andere oud-werkers.”

V.l.n.r.: Joris Bastian, Edwin Kok en Jerom Passier

zoals vroeger de (mede)werkers altijd voor elkaar klaar stonden.

Onderzoeker bij de brandweeracademie

Tijdens het afstuderen voor mijn studie Integrale Veiligheidskunde kwam ik terecht bij de Brandweeracademie in Arnhem. Dat beviel van beide kanten zo

goed, dat ik daar nog steeds met heel veel plezier werkzaam ben. In de eerste paar jaar op een afdeling waar we onder meer kennispublicaties maakten en themadossiers vulden en de afgelopen vijf jaar als onderzoeker op het thema 'natuurbranden'. Ik houd me bezig met de landelijke database natuurbranden,

Presentatie voor de Europese Commissie in november 2021

een onderzoeksprogramma waarin we leren van branden, de specialistische teams die we in Nederland hebben en de internationale betrekkingen. Ik mag, samen met een assistent-professor van de Wageningen Universiteit, Nederland vertegenwoordigen in de Europese Expert Group on Forest Fires (EGFF), een werkgroep van de Europese Commissie die input levert voor het (Europese) beleid.

Tot slot ben ik coördinator van het Ondersteuningsteam Brandweer, een groep die bij bijzonder grote en/of complexe incidenten ingezet kan worden om te adviseren over de effecten en mogelijkheden om een incident te bestrijden.

Weemoed

Met enige regelmaat denk ik nog met weemoed terug aan de fantastische tijd op de WP. Ik heb nu de leukste baan van de wereld, maar ik besef heel goed dat ik die voor een groot deel te danken heb aan de WP. Ik heb daar geleerd om met mensen met verschillende karakters om te gaan, naar oplossingen in plaats van problemen te zoeken en vooral: dat je met enthousiasme veel meer kunt bereiken dan je wellicht vooraf voor mogelijk hield! Regelmatig spreek ik nog andere oud-werkers en ik hoop dat er - indien corona een beetje meewerkt - binnenkort weer een leuke reünie georganiseerd kan worden!

Foto's: Edwin Kok

De Tiendesprongen, een reis in ruimte, tijd en snelheid

Een baanbrekend idee van Kees Boeke

Historische Onderwijstentoonstelling in het Stedelijk Museum in Amsterdam

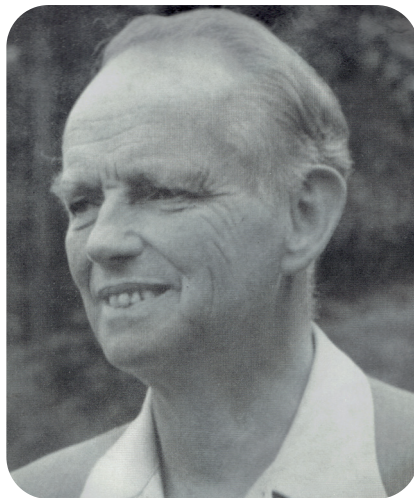
In 1927 vond in het Stedelijk Museum in Amsterdam een tentoonstelling plaats over 50 jaar onderwijs. Ook Kees Boeke was daarbij. Op de tentoonstelling presenteerde hij zijn eerste zelfgemaakte leermiddelen, waaronder de Tiendesprongen. (afb. 1)

Kees Boeke en zijn schooltje (afb. 2)

Kees kwam uit een nest van predikanten en natuurkundigen. Hij studeerde natuurkunde in Delft en ging daarna voor zijn promotieonderzoek naar Londen. Hij kwam in contact met de Quakergemeenschap en ontmoette er Betty Cadbury, de dochter van een rijke choco-

ladefabrikant. Ze trouwden en gingen samen naar een Quakermisssiepost in Libanon. Toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak, moesten zij terug naar Engeland. In het Hyde Park protesteerde Kees als christen-pacifist tegen de oorlog. Door zijn radicale uitspraken ('De Duitsers zijn onze broeders') werd hij naar Nederland uitgezet. Aan het eind van de oorlog volgde Betty met de kinderen. Het jonge gezin vond een huis in Bilthoven aan de Beetslaan (het 'Boschhuis'). Kees en Betty zetten van daaruit hun vredesactiviteiten voort, later ook in het ernaast gebouwde Broederschapshuis. Betty doet afstand van haar privé-vermogen en uiteindelijk breken ze met de staat. Ze weigeren belasting te betalen, omdat deze ook gebruikt wordt voor de 'verdedigingsbelasting'.

afb. 1: poster Historische Onderwijstentoonstelling afb. 2: Kees Boeke

Wanneer het schoolgeld via de belastingen geïnd gaat worden, haalt Kees zijn kinderen van de Montessorischool af en begint in 1926 een eenkamerschooltje op de Van der Helstlaan in Bilthoven, eerst op nr. 6 en kort daarna op nr. 20. (afb. 3)

De eerste Tiendesprongen

Om de werkers het besef van ruimte te geven leerde Kees ze een getekend object van een steeds tienmaal grotere afstand te tekenen. Zo maakte hij met hen week na week een nieuwe sprong de ruimte in. Bij de derde sprong was de directe omgeving van het schooltje te zien. (afb. 4)
Deze sprongen noemde hij de Tiendesprongen.

afb. 3: Van der Helstlaan 6, met waarschijnlijk rechts de kamer van het eerste WP-schooltje

“Hij nam daarvoor als uitgangspunt de tekening van een gigantosaurus en een meisje met een marmotje op haar hand.”

Vervolgens liet hij de kinderen, in plaats van uit te zoomen, wekelijks inzoomen naar het steeds kleinere. Hij nam daarvoor als uitgangspunt de tekening van een gigantosaurus en een meisje met een marmotje op haar

afb. 4: de derde sprong met de Van der Helstlaan en omliggende straten

afb. 5: gigantosaurus voor het eerste schooltje

hand voor het schooltje in de Van der Helstlaan 20. (afb. 5)

Cosmic View en Wij in het heelal, een heelal in ons

Kees wilde over de Tiendesprongen publiceren. Uiteindelijk is dit pas in 1957 - toen hij 72 was - gelukt. Het verscheen in de Verenigde Staten bij de John Day Company onder de titel *Cosmic View*. Twee jaar later kwam de Nederlandse uitgave uit: *Wij in het heelal, een heelal in ons*. In beide boeken is een meisje in een ligstoel in het midden van het schoolplein van het voormalige U-gebouw aan de Kees Boekelaan het uitgangspunt. Zij was afgebeeld met een poes op haar arm en met naast haar twee auto's en een enorme walvis. (afb. 6)
In 26 sprongen in machten van tien wordt de ruimte in gegaan, voorbij ons Melkwegstelsel, en na weer bij het meisje teruggekeerd te zijn worden 14 sprongen het lichaam in gemaakt, tot in de kern van het atoom.

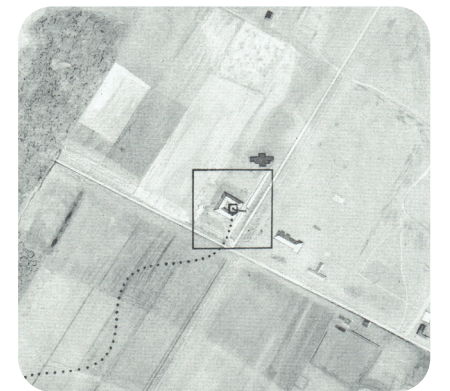
Met UNESCO de wereld over

Al voor de publicatie van *Cosmic View* had Kees Boeke contact met Unesco over de Tiendesprongen, zowel over zijn bijdrage aan een tentoonstelling, als over een publicatie in de *UNESCO Courier*. Voor

de rondreizende tentoonstelling 'De mens meet het heelal' maakte hij zes grote 'tableaus'. In de *UNESCO Courier* verscheen *Forty Jumps through the Universe*. De afbeeldingen uit het nog te publiceren *Cosmic View* waren hierin verkleind weergegeven. Met dit artikel kreeg Kees Boeke een groot en belangwekkend platform voor zijn pleidooi voor wereldvrede, want met zijn publicaties wilde Kees Boeke ook deze boodschap meegeven: de mensheid is een onderdeel van een veel groter kosmisch geheel en er moet daarom zeer zorgvuldig met elkaar en de aarde worden omgegaan.

afb. 6: U-gebouw met schoolplein met meisje in ligstoel

Op dezelfde wijze wist hij zijn boodschap onder de aandacht van kinderen te brengen: ook in de *International Children's Encyclopedia* zou een artikel verschijnen.

De 'Tiendetijden' en 'De Grote Wedstrijd'
Na Cosmic View volgden nog twee publicaties: de 'Tiendetijden' en 'De Grote Wedstrijd'. Hierin werden de sprongen in machten van tien toegepast op tijd en snelheid. Met de 'Tiendetijden' wilde hij de kinderen helpen het bestaande te plaatsen in een groter tijdsverband. De grote, denkbeeldige wedstrijd tussen allerlei bewegende objecten was bedoeld als hulpmiddel om een beeld te krijgen van de snelheden in de wereld om hen heen. Ook deze ideeën heeft hij al in 1934 in het boek *Kindergemeenschap* beschreven. Evenals de Tiendesprongen in de ruimte zag hij deze sprongen in tijd en snelheid als 'verbindingsstudies': de kinderen leerden ermee dat de verschillende vakken, zoals biologie, natuurkunde, aardrijkskunde en sterrenkunde met elkaar verbonden waren. De John Day Company wilde na Cosmic View ook 'The Great Race' uitgeven. Kees Boeke werd gevraagd dit weer samen met illustrator Els de Bouter te doen.

afb. 7: Els met Kees en Betty in woonkamer in Abcoude

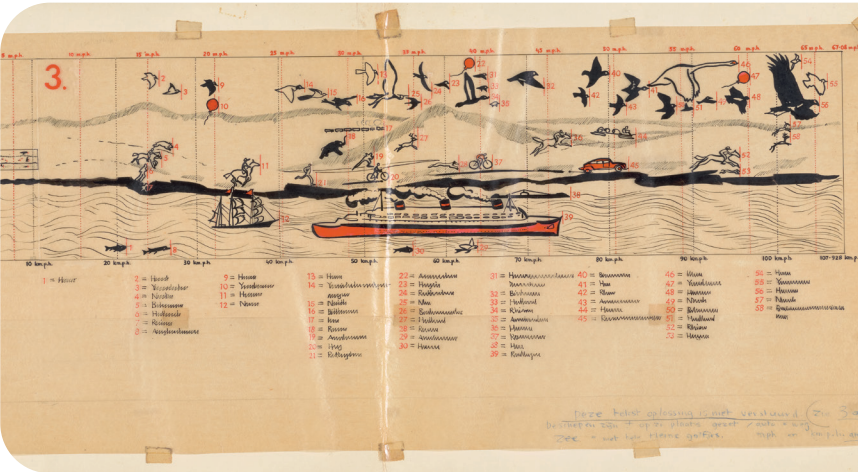
Els de Bouter

Els de Bouter was van 1939 tot de zomer van 1952 werker op De Werkplaats. Eind 1956 vroeg Kees haar om mee te helpen met het maken en bewerken van de illustraties van Cosmic View. Dat deed ze graag. Hier zien we hen samen bij Kees en Betty thuis, in Abcoude. (afb. 7)

Kees vroeg Els twee jaar later ook weer om te helpen bij de voorbereiding van

'The Great Race'. De eerste schetsen voor de proefversie die naar de uitgever in New York is gestuurd, zijn door haar gemaakt. (afb. 8)
Het is helaas nooit tot een publicatie gekomen. Uiteindelijk had Kees er de kracht en de scherpste van geest niet meer voor.

afb. 8: Grote Wedstrijd

“Wij waren zeer vereerd dat wij Robbert Dijkgraaf het eerste exemplaar van ons boek over de Tiendesprongen hebben mogen uitreiken.”

afb. 9: uitreiking eerste exemplaar aan Robbert Dijkgraaf

Wereldwijde invloed: van Cosmic View naar Powers of Ten

Cosmic View is de basis geweest voor de korte film *Powers of Ten* van het Amerikaanse echtpaar Eames. Minister Robbert Dijkgraaf is een groot fan van *Powers of Ten* en het achterliggende idee van Kees Boeke. Bij Zomergasten heeft hij deze film vertoond, omdat hier-

mee in tien minuten de wonderen van de wetenschap gepresenteerd kunnen worden. Wij waren zeer vereerd dat wij Robbert Dijkgraaf het eerste exemplaar van ons boek over de Tiendesprongen hebben mogen uitreiken. Op YouTube is bij WalburgPers/Tiendesprongen onze boekpresentatie te zien. (afb. 9)

afb. 12: Els de Bouter

Twee boeken

In ons bij WalburgPers verschenen boek vertellen wij het verhaal van het ontstaan van de Tiendesprongen in de ruimte en de publicaties daarover. Bij dezelfde uitgever is tegelijkertijd de facsimile herdruk van *Wij in het heelal, een heelal in ons verschenen*. (afb. 10 en afb. 11)

Ons boek is aan Els de Bouter opgedragen, als dank voor de wijze waarop zij ons heeft geholpen en gestimuleerd bij het maken van de Tiendesprongen. Helaas is Els op 5 juni 2021 overleden en heeft ze ons boek niet in zijn uiteindelijke vorm gezien. (afb. 12)

Jos Heuer en Henk Willems
Oud-medewerkers

Noot van de redactie: het bovenstaande artikel is een bewerking van een artikel dat in december 2021 verscheen in het tijdschrift 'De Biltse Grift'

Foto's: Archief Jos Heuer

afb. 10 en 11: cover boek 'Wij in het heelal, een heelal in ons' en cover boek 'Tiendesprongen'

Werk dan mee in De Werkplaats

In de medewerkerskamer van het VO ontmoeten Salima Bouhtala (BO) en Mona Marchand (VO) elkaar. Er wordt gesproken over de weg naar De Werkplaats. Al snel in het gesprek komen ze erachter dat ze allebei dankzij de economische crisis van baan zijn gewisseld en in het onderwijs terecht zijn gekomen.

Mona: 'Vanuit een zaterdagbaantje ben ik terechtgekomen bij een bloemenwinkel. Uiteindelijk heb ik vijftien jaar die winkel gerund. Toen de crisis uitbrak ben ik in goed overleg met de eigenaren op zoek gegaan naar iets anders. Een vaste klant nodigde mij toen uit om op een school te gaan kijken, omdat ze daar een deelschoolassistent zochten, vergelijkbaar met wat hier een teamassistent is. Na een dagje meelopen vond ik het zo leuk dat ik daarvoor gegaan ben. Ik heb daar eerst tijdens een inwerkperiode drie maanden vrijwillig meegelopen en dat beviel van beide kanten zo goed, dat mij een baan werd aangeboden. Uiteindelijk ben ik tien jaar blijven werken op het IJburgcollege in Amsterdam en vorig jaar heb ik de overstap gemaakt naar De Werkplaats.'

Salima: 'Ik kom ook vanuit een hele andere kant. Hiervoor heb ik lang in een administratieve functie gewerkt bij de Rabobank. Toen de crisis kwam, kon ik daar geen vaste baan krijgen en moesten ik en veel collega's eruit. Voor mezelf ben ik daarna gaan nadenken over wat nou bij mij past, want eigenlijk wilde ik het kantoorleven niet meer. Mijn broer geeft Frans en wiskunde op

een school. Hij kwam met de vraag of het onderwijs niet iets voor mij was. Ik ben bij hem gaan meekijken en merkte dat ik er heel gelukkig van werd. Na mijn versnelde opleiding als onderwijsassistent ben ik daarna hier op De Werkplaats aangenomen. Inmiddels heb ik ook de NT2-docentopleiding gedaan en geef ik nu drie avonden in de week les aan volwassenen op een school in Utrecht.'

Mona Marchand

Leeftijd: 45

Komt oorspronkelijk uit: Haarlem

Woonplaats: Amsterdam

Woonsituatie: Samenwonend met Charles en kinderen Thijs (16) en Nica (12)

Studie(s): Ondernemersdiploma, jongerencoach

Quote: "Toen bekend werd dat het vmbo-bovenbouwteam samenging met havo 3, hoopte ik direct dat ik daar teamassistent kon worden."

Mona: 'Vorig jaar ben ik op De Werkplaats begonnen in twee verschillende teams. Toen bekend werd dat in het huidige schooljaar het vmbo-bovenbouwteam (klas 3 en 4) samenging met havo 3, hoopte ik direct dat ik daar teamassistent kon worden en dat is ook gebeurd. Als teamassistent doe ik veel verschillende dingen. Zo zorg ik dat de ruimtes klaarstaan in de ochtend, handel ik de absentie af, heb ik telefonisch contact

met ouders, zorg ik dat testen klaarliggen en regel ik organisatorische dingen voor een excursie. Eigenlijk alles om te zorgen dat het werk voor de collega's makkelijker wordt. Naast teamassistent ben ik ook mentor van een havo 3-klas. Die een-op-een-contacten vind ik erg leuk.'

Salima: 'Ik werk drie dagen op De Werkplaats in de groepen 5/6 als lerarenondersteuner. Ook geef ik hier NT2, samen met onze remedial teacher. De laatste jaren komen er steeds meer werkers op school die hier extra hulp voor nodig hebben. Die kinderen helpen we met woordenschat en begrijpend lezen. Het zijn er niet veel, maar we proberen voor deze minderheid ook echt alle kansen te benutten en ze op een

goed taalniveau te krijgen. Daarnaast werken wij met open ruimtes en begeleid ik de werkers die zelfstandig aan het werk zijn. Ik probeer ze te stimuleren en help bij de rust op de vloer. Verder ben ik een duizendpoot: ik bel ouders, troost werkers en doe alles wat verder ook maar nodig is.'

Mona: 'In mijn vrije tijd ben ik vooral heel graag buiten. Ik wandel en fiets graag, sinds corona ook vaak in de avond in de stad. Daarnaast geniet ik erg van de natuur. Ik heb van april tot september een klein caravantje op De Fransche Kamp in Bussum. Dat is een heel primitief seizoensterrein en dat vind ik heerlijk. Lekker op je gemak je water koken. Ik zwem het jaar rond ook graag buiten. Juist ook in de kou.'

Salima: 'Ik heb jaren gekickbokst. Vroeger deed ik dat heel serieus met wedstrijden. Op een gegeven moment had ik alleen zoveel schade van mijn hobby en moest ik zo lang herstellen na een wedstrijd, dat ik het rustiger aan ben gaan doen. Dan liep ik met een blauwe plek en werd er meteen gedacht dat ik mishandeld werd. Bij mijn vorige werkgever ben ik daar wel eens voor op gesprek geweest. Dan dachten ze: 'Het is een meisje met een andere achtergrond; misschien wordt ze wel geslagen...' Voor mijn tweede baan sportte ik heel veel; dat is voor mij echt een uitlaatklep. Naast het sporten lees ik ook graag oude Arabische boeken.'

Mona: 'Kom je makkelijk aan die boeken?'

Salima: 'Ja, mijn oom is een echte leesgek die zelf ook Arabische poëzie maakt. Daar ga ik soms langs en dan neem ik wat boeken mee. En wat niet veel mensen van mij weten is dat ik ook een opleiding als visagist heb gedaan en als wimperstylist. Ik heb dat er lang als hobby bij gedaan en bij de familie werd ik vaak gevraagd als er bijvoorbeeld een feest was.'

Salima Bouhtala

Leeftijd: 31

Komt oorspronkelijk uit: Al Aâroui

(Marokko)

Woonplaats: Utrecht

Woonsituatie:

Studie(s): Secretariaat/administratie, onderwijsassistent, NT2-docentopleiding

Quote: "We proberen voor deze minderheid ook echt alle kansen te benutten en ze op een goed taalniveau te krijgen."

Blokstede

Een bijzonder project van Els de Bouter

In de vorige WP-Krant (juni 2021) heeft Jos Heuer een 'in herinnering' aan de in juni overleden Els de Bouter geschreven. Deze oud-werker en oud-medewerker heeft in de jaren dat ze actief is geweest op school veel lesmateriaal gemaakt. Veel van dit materiaal ligt goed opgeslagen in het archief van De Werkplaats. In dit artikel willen we aandacht besteden aan een project dat Els tussen 1977 en 1982 heeft gemaakt om dit stuk Werkplaatsgeschiedenis levend te houden. Een dorp gemaakt van beschilde houten blokken: Blokstede.

In 1977 kwam Els in dienst bij De Werkplaats. In eerste instantie werkte zij in de mediatheek, toen nog in het zaagtandgebouw. Al snel werd zij gevraagd om ook een keuzecursus schilderen te geven. Daar schreef zij zelf het volgende over: 'In 1977 waren er een heleboel keuzecursussen, maar NIET voor schilderen. Die cursus mocht ik toen geven, aan een groepje van zes kinderen. We kregen daarvoor een groot lokaal in het U-gebouw, dat toevallig leegstond. Een heerlijk lokaal! Ik bleek helemaal niet te kunnen lesgeven, ik liet over me

heenlopen! Freek (Pul – red.) mocht het me toen leren, die was hospitant, ergens in een bovenbouwgroep. Bij het volgende groepje was Freek de leraar en kon ik de lesgeefkunst van hem afkijken. Halverwege het derde groepje was Freek z'n stage klaar, maar toen kon ik het gelukkig ook.'

In deze periode kreeg Els blokken die al huizenblokken voorstelden. Deze blokken waren kaal gesleten en haar werd gevraagd of ze van deze blokjes een stadje kon maken. Met plamuur, terpen-

“De werkers kwamen soms ook met verzoeken. Dan vonden ze dat er bijvoorbeeld nog een zwembad of een bibliotheek bij moest komen.”

“De tentoonstellingen hadden uiteenlopende thema's, van 'de seizoenen' tot 'Tweede Wereldoorlog'.”

Tekening van Blokstede in bevrijdings-opstelling, gemaakt door Els de Bouter

tine, plasticverf en penseel nummer 8 heeft ze dit gedaan. Een exact aantal is lastig te noemen, maar alles bij elkaar bestaat Blokstede uit bijna 200 onderdelen. Ze vertelde daar zelf over dat een paar honderd werkers trouw zijn komen kijken en zelf pionnen kwamen aandrazen die zij tot mensen beschilderde. Zo zijn er een koning, een koningin, een prins, een prinses, politieagenten, een brandweercorps, dokters en nog veel meer. De werkers kwamen soms ook met verzoeken. Dan vonden ze dat er bijvoorbeeld nog een zwembad of een bibliotheek bij moest komen. De openbare gebouwen kregen ook allemaal een naam, zoals 'Theater Muisstil',

'Zwembad de Plezierige Duik' of 'Hotel de Toren'. Al vrij snel nadat het was voltooid is het tentoonstellingsmateriaal geworden. Door het gebruik sleet de verf te snel en er werd door de werkers ook nog wel eens iets meegenomen.

Blokstede is hierna vooral veel gebruikt voor tentoonstellingen over projecten. Els maakte dan in een vitrinekast bijpassende opstellingen. Inmiddels was de mediatheek verplaatst naar het HBC-gebouw en stond de vitrinekast in de gang van dit gebouw. De tentoonstellingen hadden uiteenlopende thema's, van 'de seizoenen' tot 'Tweede Wereldoorlog'. Bij elke tentoonstelling

maakte ze ook een verslagboek inclusief een tekening. Van deze tekeningen hebben we er nog steeds veel. Een voorbeeld van deze tekeningen is hier te zien en is er een van een Blokstede-opstelling bij het thema 'bevrijding'.

Voorlopig ligt Blokstede nu veilig opgeslagen in het archief in vier grote dozen. Wellicht krijgt het in de nabije toekomst weer een plek in de school waar we vaker kunnen genieten van alle details die Els in de stad heeft verwerkt.

Maarten Elenbaas, met hulp van Freek Pul, Karen van Tol en Jos Heuer

De onmisbare drive van de werkersraad

De fietsenstalling was al jaren een terugkerend onderwerp van gesprek in de werkersraad. Twee jaar geleden waren er gekleurde vakken gemaakt en een fietsenwacht opgericht. De resultaten waren nog niet naar tevredenheid.

Ondertussen waren we ook al een aantal jaren bezig om het achterstallig onderhoud van de stalling aan te pakken. De verf was afgebladderd en op tal van plekken was er sprake van houtrot. Eindelijk was het zover: het budget was gereserveerd en de aannemer had het materiaal binnen. Ze konden pas in de herfstvakantie en niet in de zomervakantie aan de slag.

De verbouwing zou vier weken duren. Er moest een tijdelijke fietsenstalling op het schoolplein gemaakt worden. Zo gezegd, zo gedaan.

We waren echter in de hectiek van het moment (de aannemer kwam ons twee dagen voor de herfstvakantie melden dat het materiaal binnen was en dat hij

Foto: Nannette Bos

“En plots, toch nog eerder dan gedacht, was de fietsenstalling af.”

in de vakantie zou beginnen) vergeten om de werkersraad bij de verbouwing te betrekken. Hoe konden we dat nou vergeten? Het is hun fietsenstalling, immers. Maar het heeft zich alsnog opgelost. Met de creativiteit en eigenwijsheid van onze werkers. Hieronder lees je hoe.

Erin en Sjoerd (groep 5-6) hadden een afspraak via het secretariaat met me ingepland. De staat van de fietsenstalling was (weer) in de werkersraad besproken. Ze waren niet tevreden: De stalling was te klein en niet goed ingedeeld. Dat moest beter, vonden ze. Ze hadden gezien dat de verbouwing al begonnen was en wilden graag dat hun plannen meegenomen werden. Terecht. Ondertussen werd er al hard aan de fietsenstalling gewerkt. Ik hoopte van harte dat er voldoende ruimte was om hun ideeën vorm te geven. Ik nam me voor om me hier tot het uiterste toe voor in te spannen.

Ze hadden het goed voorbereid: de fietsenstalling moest groter en de containers moesten naar een andere plek verhuizen. Ze hadden een tekening gemaakt om me te laten zien hoe.

Ik nam ze mee naar de stalling-in-aanbouw om te kijken of het haalbaar was. De timmerman was hard aan het werk en luisterde geïnteresseerd naar hun pleidooi. We kwamen er al snel achter dat er geen ruimte was om de stalling te vergroten. Dat zou ten koste gaan van het looppad naar de kinderopvang. Ook de containers moesten onder het afdak blijven staan. Wat dan? Hoe konden we ruimte creëren binnen de bestaande afmetingen?

De timmerman kwam met een heldere analyse: de fietsen van tegenwoordig hebben dikke banden en vaak ook nog een mand voorop. Die passen niet in de ouderwetse fietsenrekken en nemen veel ruimte in. De conclusie was snel gemaakt: We moesten op zoek naar andere fietsenrekken. Ik hoorde van Marja, de conciërge van het VO, dat ze daar bijna geen fietsenrekken meer hadden, want de fietsen van tegenwoordig hebben ook bijna allemaal een standaard. Dat zou ruimte kunnen geven! Erin, Sjoerd en ik maakten meteen een afspraak met haar, ze leidde ons rond en noemde de voors en tegens van deze (bijna) fietsrek-loze inrichting. Er staan op het VO alleen fietsenrekken bij de buitenmuren. In het middenstuk zijn er afgebakende vakken waar de fietsen gewoon op de standaard stonden. Dit gaf ruimte! Marja adviseerde ons om de eerste weken wel een wacht in te stellen, zodat de fietsen op de juiste wijze zouden worden neergezet.

Wij keerden enthousiast terug naar onze school en zetten de bestelling van nieuwe fietsenrekken in de wacht. We wilden gaan kijken of dit zou werken. Dit zou tegemoet kunnen komen aan de wensen van de werkers.

Erin en Sjoerd gingen terug naar de werkersraad om de (bijna) fietsrek-loze stalling daar te bespreken.

En plots, toch nog eerder dan gedacht, was de fietsenstalling af en tot onze verbazing werd het probleem bijna vanzelf opgelost. Er werden steeds meer fietsen onder het afdak gezet en steeds minder op het schoolplein. We gingen poolshoogte nemen. Wat was er aan de hand? Er pasten veel meer fietsen onder het afdak dan we ingeschat hadden. De

werkers hadden zelf, eigenwijs als ze zijn, het probleem min of meer opgelost. Waar ruimte was, op de stenen rand, zetten ze hun fietsen op de standaard. De andere fietsen pasten in de oude fietsenrekken.

We zijn er nog niet. De inrichting kan beter, overzichtelijker en gestroomlijnder. Daar gaan we in het nieuwe jaar mee aan de slag. Opnieuw gebruikmakend van de innerlijke drive, eigenwijsheid en creativiteit van onze werkersraad en Erin en Sjoerd in het bijzonder.

Anne-Mieke Bulters
Directeur basisonderwijs

Werkers aan het woord...

bo

Deze keer vijf werkers uit de verschillende bouwen aan het woord over allerlei zaken waarvoor ze extra gemotiveerd zijn.

Jasmijn Lamp (groep 1/2)

Jasmijn vindt het hartstikke leuk om te tekenen. Daarom een tekening waarin ze zichzelf heeft afgebeeld terwijl ze een tekening van zichzelf maakt.

“Ik ben mezelf aan het tekenen dat ik mezelf teken.” - Jasmijn Lamp (5 jaar)

Pleun Volleberg (groep 3/4)

‘Ik word heel blij van turnen. Normaal ga ik elke donderdag om 17 uur turnen. De evenwichtsbalk vind ik het allerleukst, daar kan ik ook de radslag vanaf doen en dan eindig ik weer op mijn voeten. Bij een hoge balk is dat makkelijker dan bij een lage balk. Door corona kan ik alleen nu niet naar turnen

toe. Op school kan ik bij gym wel nog veel turnen. Thuis doe ik nu heel vaak de handstand en de radslag. Ik heb ook een balk thuis, waar ik veel op kan oefenen. Als iets niet lukt vind ik het wel vervelend, maar ik oefen het wel veel. We hebben ook een mat, dus als ik val is het niet zo hard. Mijn moeder kan ook de handstand tegen de muur.

“Mijn moeder is nu een soort van mijn turnjuf.”
- Pleun Volleberg

Toen ging ze mij dat ook leren, dus nu is mijn moeder soort van mijn turnjuf. Elke ochtend doe ik nu een handstand tegen de muur aan, echt elke ochtend. Ik vind het ook heel leuk om te tekenen, bijvoorbeeld bloemen. Van Sinterklaas heb ik een schetsboek gekregen waar ik vaak in teken. Mijn vader kan ook goed tekenen. Soms gaan we samen tekenen, maar hij kan het nog beter.’

“Ik klus het liefste met hout.” - Sepp de Jonge

Sepp de Jonge (groep 5/6)

‘Ik heb altijd wel zin om een klusje te doen. Bijvoorbeeld helpen op de boerderij, koffiezetten of een klusje voor Judith. Bij Judith kan ik soms helpen om een kastje in elkaar te zetten. Thuis klus ik soms ook wel een beetje. Ik had met mijn broer een zwembad gemaakt van pallets met een zeil erin. Er mocht uiteindelijk alleen geen water in, omdat het zou gaan bevriezen. Dus we hebben het nu gesloopt en van de pallets gaan we een hut bouwen. In de zomer maken we dan weer het zwembad. Ik klus het liefste met hout. Mijn opa klust ook veel. Van zijn schuur heeft hij een hele werkplaats gemaakt.

Op school vind ik het ook heel leuk om te helpen op de boerderij. Het liefst met de planten; die dieren poepen alleen maar enzo. Dus ik werk op school het meest in de tuin en thuis met het hout!’

“Uiteindelijk hebben we maar niet gezegd dat we eigenlijk voor Ajax en PSV zijn.” Rayan al Kandoussi en Guus Volleberg

Rayan al Kandoussi en Guus Volleberg (groep 7/8)

Rayan en Guus zijn samen bezig met hun werkstuk. Daarvoor gaan ze op bezoek bij De Kuip. Ze vertellen eerst hoe ze daar zijn gekomen en daarna wat ze daar hebben meegemaakt. ‘We doen op dit moment ons werkstuk over Nederlands voetbal. Eerst wilden we het over de KNVB doen, maar we wilden sowieso ergens heen en dat lukte niet bij de KNVB. Via Ids, een stagiair in groep 5/6 die de opleiding doet om KNVB-scheidsrechter te worden. Hij heeft heel veel voor ons

geregeld, waar we erg blij mee zijn. Hij kende spelers, dus toen zijn we veranderd van onderwerp. We hebben nu een speler van Cambuur en Ids zelf geïnterviewd en vrijdag gaan we naar De Kuip om de baas van de veiligheid van de spelers te interviewen. We krijgen daar ook een rondleiding.’ ‘Samen met Ids zijn we met de trein naar Rotterdam gegaan, we vonden het daar supermooi. Toen we het stadion binnenliepen was het heel groot. We mochten bijna alles zien; alleen het gras mochten we niet op. De man die we hebben geïnterviewd is de baas van

de stewards. Die zorgen bijvoorbeeld dat er geen hooligans het veld op komen. Dus hij werkt ook veel samen met de politie. Die avond zou er in de perszaal iets zijn en alles stond daar al voor klaar. Wij mochten daar toen ook even gaan zitten. De kleedkamers waren wel anders dan we hadden gedacht. Er stonden gewoon normale stadionstoeltjes met daarboven een vak waar je je spullen in kon leggen. Voor de uitploeg was de kleedkamer echt nog een stuk kleiner. Uiteindelijk hebben we maar niet gezegd dat we eigenlijk voor Ajax en PSV zijn.’

Imre de Jager (groep 5/6)

Deze prachtige tekening van Imre hadden we eigenlijk in het vorige nummer willen plaatsen, maar dat is toen helaas niet gelukt. Hier alsnog, Imre!

Foto's en tekeningen komen uit de persoonlijke archieven van de werkers.

Tekening van Imre de Jager

bo

✂

Drie medewerkers over motivatie

Kinderen motiveren om te leren is één ding, maar waar halen leerkrachten zélf hun motivatie vandaan om verder te leren? Drie medewerkers – Yolanke, Afke en Bjorn – hebben dit voor de lezers van de WP-Krant zo goed mogelijk onder woorden gebracht.

Yolanke Groeneveld

Zelfvertrouwen geven
Ik had nooit zo’n duidelijke carrièreplanning; ik deed waar ik op dat moment blij van werd. Inmiddels kan ik zeggen dat mijn werk- en privé-ervaringen samenkomen in mijn werk als kindercoach.

Ontdekken waar je blij van wordt is op dit moment de grootste booster die ik kinderen gun. Weten waar je je aan oplaadt en waar je energie van krijgt. Al 35 jaar werk ik met kinderen en heb ik ervaren hoe uniek ieder kind is.

“Ontdekken waar je blij van wordt is op dit moment de grootste booster die ik kinderen gun.”

In het basisonderwijs leek kennisoverdracht mijn primaire opdracht. Dit lukt optimaal als een kind zich veilig en gezien voelt. Ons doel is uiteindelijk dat ieder kind zichzelf mag zijn, en met zelfvertrouwen de toekomst tegemoet gaat.

In mijn opleiding tot kindercoach kreeg ik veel extra handvatten om dit goed te begeleiden. Zelfvertrouwen wordt vergroot door te focussen op wat goed gaat, en te richten op hoe het kind iets graag anders wil. Niet denken in wat nog niet lukt, maar richten op de gewenste toekomst of een nog te leren vaardigheid. Het onderzoeken van uitzonderingen (de momenten waarop iets wel goed lukt) leert welke eigen oplossingen het kind in zich heeft en vaker in kan zetten. Kleine succeservaringen werken als een olievlek, omdat het kind ervaart dat het zelf in staat is een positieve verandering in gang te zetten. Dit zal doorwerken in de verdere levensloop van het kind. Naast de cognitieve vaardigheden bepalen ook sociaalemotionele vaardigheden de keuzes in je leven. De gedachte dat achter elk gedrag een positieve intentie

zit wekt mijn nieuwsgierigheid op: wat laat het kind mij met zijn gedrag zien? Hiervoor moest ik echt leren minder de leerkracht te zijn. Ik leerde onbevangen, zonder vooronderstellingen of vooringenomenheid, vragen te stellen. Want als we vragen stellen kunnen we zelf geen mededelingen doen en is de kans groter dat we scherper luisteren naar wat het kind te vertellen heeft. Een kind dat zich gehoord en gezien voelt, staat ook meer open om te luisteren naar de ander. Het leert dat er vele perspectieven zijn in het leven.

Als kindercoach sluit je aan bij de taal waarin het kind voorkeur heeft om zich te uiten. Denk hierbij aan spel, creativiteit, muziek en andere luchtige werkvormen. Iedereen herkent hoe ieder kind met een eigen expressie een tekening maakt. Een cursus ‘kindertekeningen maken’ leerde me signalen in tekeningen te herkennen. Hun stelling is: ‘Het kind tekent onbewust, maar niet toevallig.’ Ik heb al een aantal keer mogen ervaren dat een tekening een eerste stap was van de sprong die er erachteraan kwam.

In de mini-maatschappij van onze klas zijn er veel mogelijkheden om te leren van en met elkaar op sociaal-emotioneel gebied. Dat deze in lockdowntijden minder benut kunnen worden is een groot gemis.

Yolanke Groeneveld
Medewerker 5/6

Creativiteit en verwondering
Als communicatieadviseur bij Meander Medisch Centrum was ik op mijn best als ik een campagne maakte die aansloot bij de beleving van de verpleegkundigen, waarmee ik hen op die manier kon meenemen in verandertrajecten. Het gaf mij voldoening om dit vanuit *contact & verbinding* met het zorgpersoneel te doen. De realiteit was dat ik vaak achter mijn computer plannen zat uit te werken. Tegelijkertijd merkte ik als hobby-contactclown hoe kinderen groeien als

ze gezien worden en hoe eenvoudig het is om de *creativiteit & verwondering* die in ieder kind borrelen aan te wakkeren. Ik genoot van de mooie momenten die ik met de kinderen beleefde door alleen maar in te spelen op hun impulsen, ideeën en probleemoplossend vermogen. Zo kon ik als clown *vallen & opstaan*.

Vastgekleuisterd aan mijn Meandercomputer, opnieuw beland in een eindeloos en voor mij weinig inspirerend project, mijmerde ik opnieuw over hét vak waarin ik alle aspecten die ik waardevol, mooi en belangrijk vind zou kunnen combineren. Ik besloot om het niet meer bij mijmeren te laten en startte, na een

succesvol doorlopen geschiktheidsonderzoek, als zij-instromer voor de klas op een school in Zeist. Ik koos bewust voor het zij-instroomtraject bij de Marnix Academie, omdat ik het snelst leer als de uitdaging groot is, als dingen anders lopen dan verwacht, als ik mijn creativiteit & verwondering kan inzetten, als ik in *contact & verbinding* ben met de mensen om mij heen en als ik kan *vallen & opstaan*.

Die stap in mijn carrière in 2018 heeft ertoe geleid dat ik dit jaar gestart ben als medewerker in groep 3/4 van De Werkplaats. De mooiste stap in mijn carrière, omdat ik hier alle mogelijk-

heden heb om vanuit *contact & verbinding* ieder kind te zien en met betekenisvol, uitdagend onderwijs aan te sluiten bij de manier waarop dat kind zich het beste ontwikkelt. Om hun *creativiteit & verwondering* te prikkelen en hen de waarde van *vallen & opstaan* te laten ervaren, zodat ze samen met elkaar het beste uit zichzelf halen.

Afke Marks
Medewerker groep 3/4

Afke Marks

“Als hobby-contactclown merkte ik hoe kinderen groeien als ze gezien worden en hoe eenvoudig het is om de creativiteit en verwondering aan te wakkeren.”

“Filosofie is breed toepasbaar en het filosoferen met werkers kan aanzetten tot het aanboren van creativiteit en nieuwsgierigheid voor de wereld om hen heen.”

Bjorn van der Veen

Filosoferen met werkers

Ik ben Bjorn van der Veen, 31 jaar. Sinds 2½ jaar ben ik met veel plezier werkzaam als medewerker 7/8 op De Werkplaats. De Werkplaats is voor mij een plek waar ruimte is voor mijn verschillende interesses.

Zo heb ik naast de pabo ook een master Filosofie aan de Radboud Universiteit Nijmegen afgerond. Tijdens deze opleiding heb ik mij verdiept in de wijsheid van belangrijke filosofen uit heel uiteenlopende tijdvakken, om dit vervolgens te koppelen aan hedendaagse vraagstukken. Ik heb gemerkt dat filosofie breed toepasbaar is en dat het filosoferen met werkers kan aanzetten tot het aanboren van creativiteit en nieuwsgierigheid voor de wereld om hen heen.

In mijn scriptie over de maatschappelijke opdracht van de basisschool heb ik onderzocht wat de rol is van gezag in de hedendaagse onderwijscultuur. De Werkplaats is bij uitstek een school die uitgaat van een gelijkwaardige vorm van gezag. De werker en medewerker staan naast elkaar. In mijn onderzoek is gebleken dat de tijd waarin we nu leven zich niet meer leent voor een meer traditionele of hiërarchische vorm van gezag. Juist de gelijkwaardigheid in het voeren van gesprekken en het stellen van vragen over waarom we de dingen doen zoals we ze doen, zie ik daarin als een mooi voorbeeld.

Op dit moment verdiep ik mij in de theorie van Deep Democracy. Dit is een methode die ingezet kan worden in gesprekken

met werkers en medewerkers en die de minderheid een stem geeft. Mijn nieuwsgierigheid naar de afwijkende mening past bij de onderzoekende houding van de filosoof. Ook al denken veel filosofen met hun hoofd, de keuze om te werken met de werkers is op basis van het hart. Zo kan ik het werken met mijn hoofd, handen en hart mooi combineren in mijn werk op De Werkplaats.

Bjorn van der Veen
Medewerker 7/8

De foto's van de medewerkers komen uit hun persoonlijke archieven.

Hoe ik in coronatijd leerde motiveren (en hoe ik het *moet*iveren afleerde)

In coronatijd kreeg ik er naast mijn baan als HR-directeur een soort baan bij: de kinderen helpen met school. Ik ben bang dat ik daarbij was vergeten wat ik had geleerd in mijn werk over 'motiveren om te leren'. Ik deed alles fout wat ik maar fout kon doen.

Schooltijden verplicht aanhouden, takenlijsten afwerken van boven naar beneden, vragen of het al af is, nog een keer vragen of het écht af is. Bij 'geen zin' roepen: 'Dan máák je maar zin, want anders...'. 'Ben je nu wéér met klasgenootjes in de Hangout? Zo kan je je toch niet concentreren?' En daarna even snel dat wat nog niet lukte proberen uit te

leggen op de manier waarop ik het zelf geleerd had en logisch vond; wat ik deed was meer 'moetiveren om te leren' dan 'motiveren om te leren'. Tot grote frustratie van beiden.

Leercultuur

En dat terwijl ik in mijn werk kijk hoe je zorgt voor een leercultuur door je te verdiepen in wat werknemers motiveert om te leren. Belangrijk blijkt: te snappen hoé dat wat je leert bijdraagt aan de toekomst van een organisatie. Zelf bepalen wat nodig is om bepaalde dingen te leren. Voor de een werkt klassikaal leren, voor de ander leren van elkaar, leren met VR, een MOOC (Massive Open

Online Course – red.) of een online-training. Maar ook zelf bepalen wanneer te leren – in de avond of tijdens het werk – is belangrijk. Kortom: snappen waarom je iets leert en eigen regie op wanneer en hoe te leren.

En dan nog geldt dat 'altijd blijven leren' voor de een als muziek in de oren klinkt en voor de ander voelt als een nachtmerrie. Of bepaalde opleidingen verplicht zijn, of beloning van ontwikkeling afhankelijk moet zijn, hoe om te gaan met werknemers die weerstand hebben tegen leren: het zijn vragen die leven in veel organisaties. Maar dat motiveert niet om te leren.

Marloes' gezin: v.l.n.r. Gerrit, Guus, Marloes, Sam en Ties

“Breuken leer je erg goed door koekjes te breken (en op te eten).”

“Ook heb ik gevoeld en gezien hoe motiverend het is om aan te sluiten bij de belevingswereld van mijn kind.”

Marloes Sengers

Zelfkennis

Wat ik wel heb zien werken is leren over jezelf. Medewerkers laten nadenken over wie ze zijn, wat ze drijft en wat ze kunnen en willen. Over wat ze nog willen ontwikkelen in hun eigen functie of een andere functie binnen de organisatie. Maar ook om niet bang te zijn om de vraag te stellen: 'Wat als je baan hier ophoudt, wat zou je dan nog willen doen?' En dan als bedrijf kijken wat je daarin kunt doen.

De mooiste adviezen die ik hierover heb gekregen waren adviezen van een Raad van Kinderen. Dat is een groep van tien kinderen van de basisschool in de buurt die meedachten met de Raad van Bestuur over de vraag: 'Hoe kan een organisatie haar werknemers helpen om steeds klaar te zijn voor verandering van werk?' Een paar adviezen van de kinderen: heb het over de héle toekomst van iemand, en niet alleen over een opleiding. Doe wat je écht leuk vindt. Weet waar je extreem goed in bent. En leer samen met een collega, want dan is het veel minder spannend en leuker.

In deze adviezen geniet ik van hoe kinderen kijken naar leren en ontwikkelen. Vaak heb ik mij afgevraagd wat er gebeurt met die kinderlijke verwondering en nieuwsgierigheid. Hoe we toch afleren om alles te willen proberen en nieuwe dingen te willen leren zodra we het werkende leven instappen. Waarom we leren meer ervaren als 'moeten' en als iets wat we 'erbij' doen.

Ieder kind is anders

Kinderen mogen dan van nature willen leren en nieuwsgierig zijn, ook voor hen geldt dat het belangrijk is om aan te sluiten bij hoe zij het liefst leren. Wat een kind nodig heeft, hoe hij of zij het makkelijkst leert en op welk moment, is voor ieder kind anders. Mijn ene zoon leert bijvoorbeeld door te schrijven en te lezen, mijn andere zoon door een mindmap te tekenen. De een is creatiever in de ochtenduren, bij de ander komen de meest creatieve ideeën ergens rond het tijdstip waarop hij zou moeten gaan slapen. Waar de een de drukke, dynamische omgeving op school miste en dat zocht in de digitale Hangout, vond mijn andere zoon het thuis in zijn kamer moeten leren juist een verademing.

Ook heb ik gevoeld en gezien hoe motiverend het is om aan te sluiten bij de belevingswereld van mijn kind. Breuken leer je erg goed door koekjes te breken (en op te eten). Hoofdrekenen leer je prima tijdens monopolie. Oppervlakte en inhoud snap je snel met legoblokjes. Een werkstuk is pas echt leuk als het gaat over je favoriete onderwerp (formule 1)

waarbij je alle filmpjes op YouTube mag kijken ter informatie.

En ten slotte heb ik gezien hoe leuk leren is als je ziet dat je steeds beter wordt: 'Mama, zullen we mijn rekenwerk doen en mag ik dan zo'n hééééél moeilijke staartdeling op het eind doen, omdat ik dat zo goed kan?'

Marloes Sengers, moeder van Guus (groep 8), Sam (groep 3) en Ties (groep 7)

To cancel or not to cancel

Bent u al eens *gecanceled*? Of zijn uw opvattingen zo correct dat ze niemand aanstoot geven.

Bent u wellicht *woke*? Of denkt u, net als wij, niet in hokjes? Aan wiens (of wier) kant staat u eigenlijk?

Bent u inmiddels *onverschillig* geworden? Heeft u eigenlijk wel een mening? Het zijn de vragen van deze tijd.

Voor wie de termen *cancelen* en *woke-ness* nog geen dagelijks vocabulaire zijn, hier een korte toelichting.

Wokeness is een ideologie die in het menselijke verlangen naar betekenis voorziet. *Wokeness* verdeelt mensen in goed of fout. Debat is niet nodig. Algemene ontwikkeling evenmin. Snel gevormde oppervlakkige meningen volgens morele sjablonen waarmee de wereld kan worden begrepen geven de mens weer houvast in het bestaan. *Wokeness* levert de 'morele' autoriteit die het neoliberale kapitalisme heeft uitgehoud. Wie als docent aan bepaalde

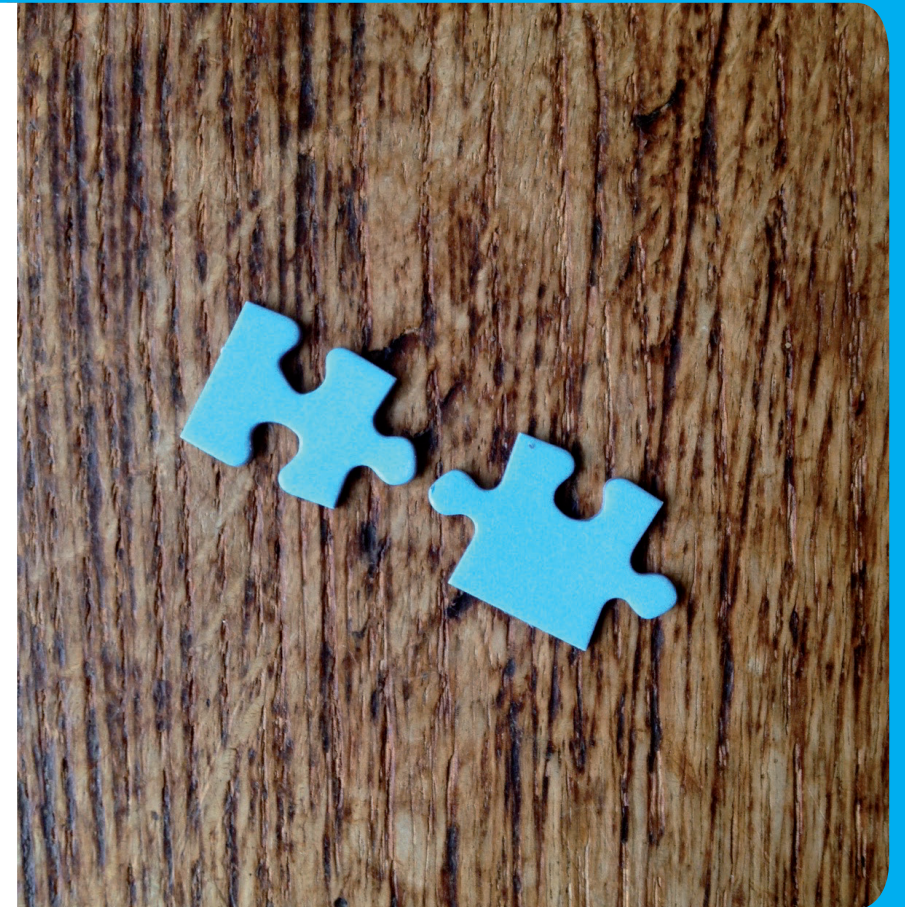
Amerikaanse universiteiten niet *woke* is, wordt *gecanceled* en moet vrezen voor zijn of haar baan.

Cancelen is datgene wat Doutzen Croes overkwam omdat ze via Instagram eigennuttige opvattingen over het coronabeleid spuide. *Cancelen* is ook het nivellerende geluid waarmee door sommige intellectuelen naar WO II wordt gekeken: *'Eigenlijk was iedereen slachtoffer van de omstandigheden.'* *Cancelen* neemt in de VS de vorm aan van het 'opschonen' van de inhoud van het onderwijs. *'Als je een boek over de Holocaust in de klas hebt, zorg dan dat je er dan ook een hebt met een tegenovergesteld perspectief.'* Dat advies kregen docenten op scholen in een rijke voorstad van Dallas. Een school in Pennsylvania verwijdert boeken uit de bibliotheek, omdat ze mogelijk aanstootgevende inhoud bevatten, bijvoorbeeld over Martin Luther King. In het bijzonder de *critical race theory*, (die racisme niet

alleen ziet als de specifieke vooroordelen van een individueel persoon, maar ook als een systeem dat in instituties en machtsverhoudingen huist) wekt de woede van conservatieve blanke ouders. Niet alleen in Texas, in heel Amerika hebben boze ouders de afgelopen tijd hun weg gevonden naar de vergaderingen van schoolbesturen. En ook in Nederland maken ouders zich zorgen over de ruimte binnen het onderwijs voor andere opvattingen.

In Nexus no 87 betoogt de oud-Yaledocent en schrijver William Deresiewicz dat de afnemende leesvaardigheid van zijn studenten, de toenemende behoefte aan zelfexposure, leraren die liever vriendjes dan leermeesters zijn en het gebrek aan een inhoudelijk debat jonge mensen ontvankelijker voor *woke-ness* maken. Ook de sociale media noemt hij als oorzaak, in het bijzonder vanwege de sociale controle en het gemak waarmee iemand collectief kan worden *gecanceled*.

“Nivellering, cancelen, woke zijn, ook het Nederlandse volk lijkt steeds verdeelder, onverdraagzamer en ongezeglijker.”

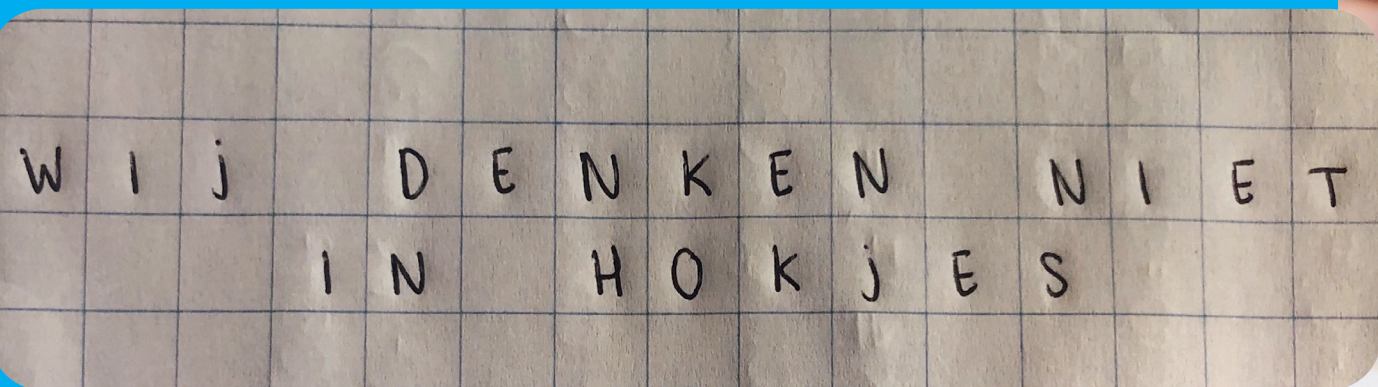
In hetzelfde Nexus-nummer schrijft Chaja Polak over het 'geweten van woorden.' Haar zorgen over de *nivellering* van het denken illustreert zij met verwijzingen naar Baudets dromen over een boraal superras en naar onze premier, die tijdens de formatiebesprekingen van 23 maart 2021 open bleek staan voor samenwerking met JA21, waarvan eerste kamerlid Annabel Nanninga eerder tweette: 'Mein Kampf, je leest 6 bladzijden en hebt meteen zin om Joden te vergassen'. En op haar beurt citeert Polak de historicus Ewout Kieft. De Shoah, schrijft hij, zou een moreel ijkpunt moeten zijn dat we hard nodig

hebben om ons denken over vrijheid, democratie en tolerantie gewicht te geven. Een moreel ijkpunt; de Shoah zou verankerd moeten liggen in ons bewustzijn van *wat de mens de mens kan aandoen. Als het ultieme kwaad.'*

Nivellering, cancelen, woke zijn, ook het Nederlandse volk lijkt steeds verdeelder, onverdraagzamer en ongezeglijker. Die ontwikkeling stopt niet bij de deuren van de school. In december werd door de werkersraad de vrijheid van meningsuiting voor werkers ter sprake gebracht. Centrale vraag: is er op De Werkplaats ruimte voor een minderheidsstandpunt?

Kun je als werker tegen de klimaatstaking zijn? Durf je als werker te vertellen dat je je niet wilt laten vaccineren? Kom je op voor iemand die omdat hij 'anders' is wordt 'gecanceled', ofwel in vroegere taal: wordt buitengesloten?

Het is een teken van vertrouwen in de organisatie dat deze vraag door vertegenwoordigers van verschillende teams wordt gesteld. Zwijgen en je schikken is veiliger. Want iemand met 'gezond verstand' staakt natuurlijk voor het klimaat en laat zich natuurlijk tegen alles vaccineren en is natuurlijk vóór een vuurwerkverbod. >>

Stelling: Vrouwen in Nederland moeten meer ambitie tonen

“Wat maakt het in deze
tijd zo moeilijk om van
mening te verschillen?”

Eens

Oneens

Natuurlijk? Op gezag van wie staan die meningen niet open voor discussie? En wat maakt het in deze tijd zo moeilijk om van mening te verschillen?

Een school, en dus ook De Werkplaats, is een oefenplek voor het leven. Je kunt er als opgroeiend mens ontdekken wat

meer bij je past en wat *minder*. Je mag nu eens dit vinden en dan weer dat. Je kunt experimenteren met je identiteit, met je overtuigingen, je kunt veilig spelen met de bouwstenen waarmee je je latere leven gaat bouwen. Op De Werkplaats kun je samen worden wie je bent, mens in een gemeenschap. Althans, dat zou

je moeten kunnen. Maar het is de vraag of deze mooie woorden nog worden waargemaakt. In de klankbordgroep van team 7 zijn daar zorgen over, met name over de onderbouwjaren. Zij zien dat de groepsdwang enorm sterk is en dat er nauwelijks ruimte is voor alternatief gedrag.

Wat zou je daaraan kunnen doen? Het leuke van een gesprek met werkers is dat zij altijd oplossingsgericht zijn. Meer discussie in de les en bij het mentoruur. Meer debat organiseren. Debat, aldus een V5-werker, leert je je te verplaatsen in een ander die meningen heeft die je niet deelt. Dat is nodig om elkaar te begrijpen. En met begrip begint verdraagzaamheid en ruimte voor het hebben van andere meningen. Deze werker slaat de spijker op z'n kop. Nog meer dan mensen met een goed diploma hebben we mensen nodig met begrip en gevoel en aandacht voor hun medemens. Dat leren onze jongeren

niet vanzelf. Geschiedenisonderwijs, literatuuronderwijs, maatschappijwetenschappen: er zijn kapstokken genoeg. Maar doen we het ook? Hoe dan, wanneer? Is er wel enig gevoel van urgentie? En wat doen ouders?

Dat kennis helpt, laat Maarten Post - geschiedenisdocent van een middelbare school op Urk - zien. Urker jongeren die op een kwade middag met naziuniformen en streepjeskleren-met-Jodenster door de straat marcheerden bracht hij in gesprek met een Holocaust-overlevende. *Het gesprek heeft ertoe geleid dat de impact van de verkleedactie diep tot hen*

is doorgedrongen, meldt het Christelijk Informatie Platform. *Aan het einde van het gesprek boden de jongeren elk hun excuses aan en werd een boeket bloemen overhandigd*. Moeilijk? Best wel. Maar we hebben geen keuze. Want om Kees maar weer het laatste woord te geven: Noord, Oost, Zuid, West: wij zijn allen vogels van één nest.

Marijn Backer

Foto's: Marijn Backer

Fotobijschrift?

FOTOBISCHRIFTHIER?

